

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декаан факультету суспільних наук
Остапець Ю.О.
« 17 » 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІОЛОГІЯ РЕЛІГІЇ**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	054 Соціологія
Освітня програма	Соціологія
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

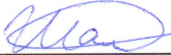
Ужгород – 2022

Робоча програма з навчальної дисципліни «Соціологія релігії» для здобувачів вищої освіти галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки** спеціальності **054 Соціологія** освітньої програми «Соціологія».

Розробник: Шандор Федір Федорович, професор, доктор філософських наук, професор кафедри соціології та соціальної роботи.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **соціології та соціальної роботи**

протокол № 13 від «24» травня 2022 р.

Завідувач кафедри Шандор Ф.Ф.

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**

протокол № 8 від «07» червня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

© Шандор Ф.Ф., 2022 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2022 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	3	3
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	5	5
	Лекції:	
	24	8
	Практичні (семінарські):	
	20	4
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Соціологія релігії» – розкрити вплив релігії на соціальні процеси, взаємодії релігії і суспільства, духовного і соціального життя; дати базове розуміння концептуально-методологічних засад вивчення релігії в соціології та актуальних питань соціології релігії. Завдання курсу: ознайомити з тим, як різні релігійні системи та рухи впливають на життя окремих індивідів, груп людей та цілих суспільств і як зміни у світських царинах трансформують релігійні інституції; розглянути релігію і як консервативну силу, що виправдовує чинний лад, і навпаки – як важливий рушій соціальних змін.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності (СК):

СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.

СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Соціологія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Використовувати понятійний апарат соціології в освітній,	РН01

дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.	
Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.	PH02
Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.	PH03
Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.	PH04
Розуміти наукові принципи, що лежать в основі соціальної діяльності, ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід	PH13
Застосовувати відповідні соціологічні дослідження та реалізовувати дослідницькі професійні навички стосовно теоретичних та прикладних аспектів вивчення соціальних змін.	PH17
Проводити пошук ефективних засобів використання соціальних механізмів регулювання соціальних, політичних, економічних, освітніх, етнокультурних процесів методом проведення соціологічних досліджень.	PH19

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Соціологія релігії»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
розуміти науково-теоретичні засади соціології релігії, історію виникнення дисципліни, сучасні концептуальні підходи в сфері досліджень взаємозв'язків релігії та соціуму; проводити дослідження та застосовувати методологічні підходи в царині соціології релігії, здійснювати їх компаративний аналіз; розуміти головні форми взаємодії релігії та інших сфер функціонування суспільства; засвоїти соціологічні інтерпретації поняття релігійності та методів її досліджень у суспільстві; сформувати вміння аналізувати особливості релігійних феноменів в сучасному світі з соціологічних та релігієзнавчих позицій.	PH01 PH02 PH03 PH04 PH13 PH17 PH19

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: залік; презентація результатів виконаної індивідуальної /групової роботи студента.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форма поточного контролю: доповідь на практичних заняттях

Форма модульного контролю: контрольна робота

Форма підсумкового семестрового контролю: залік

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота												Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	6	50	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів
Практичні заняття, доповідь з презентацією	10	40
Реферат	2	10
Модульна контрольна робота	1	50
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота складається з тестових завдань та запитання описово-аналітичного характеру.

Тестові завдання покликані оцінити знання з тематичної проблематики модулю, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на практичних заняттях. Залежно від орієнтування у тематичному матеріалі по тестах, дане завдання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 30 балів.

Запитання має на меті оцінити обізнаність здобувача з програмовим матеріалом. Залежно від послідовності викладу і орієнтуванні у матеріалі теоретичних питань, ця частина завдань модульної контрольної роботи максимально може бути оцінена у 20 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) – заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;

- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, C) – заслуговує студент, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає з певним помилками;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;

- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання за програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

– виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	

82-89	B	добре	зараховано
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет соціології релігії: мета, завдання, сфера досліджень. Міждисциплінарність соціології релігії. Соціологія і соціологія релігії. Релігієзнавство та соціологія релігії. Специфіка соціології релігії та її взаємозв'язок з історією релігії, філософією релігії, психологією релігії. Головні соціологічні теорії релігії. Проблема інтегрованості соціологічних теорій релігії в контекст соціально-філософського знання. Вплив еволюціонізму та християнського креаціонізму на соціологічну думку. Складність та умовність класифікації соціологічних теорій релігії. Проблеми релігії у спадщині французької соціологічної школи (Е.Дюркгейм, Л.Леві-Брюль), англійської антропологічної школи (Е.Тайлор, Дж. Фрезер), теорій прамонотеїзму (Е.Ленг, В.Шмідт). Марксистська соціологія релігії. Протестантська традиція в соціологічному дослідженні релігії (Д.Штраус, А.Харнак, Р.Бультман). Соціологія релігії М.Вебера. Концепції соціології релігії Е.Трельча, П.Бергера, Р.Белли. Функціоналізм в релігієзнавстві (Б.Маліновські, Т.Парсонс). Психологічні концепції релігії (У.Джеймс, З.Фройд, К.-Г.Юнг, Е.Фромм). Католицька соціологія релігії (Г.ле Бра, Ф.ле Плей). Соціологічні аспекти неотомізму. Виникнення та формування соціології релігії як науки. Етапи розвитку та їх представники (І.Боровик): 1. класичний (поч.. ХХ ст.) – виокремлення соціології релігії як науки; 2. посткласичний (після 2 Св. Війни – кін. 70-х р.р.) – формування секуляризаційної парадигми; 3. сучасний – виникнення нових напрямків соціології релігії.

Тема 2. Головні категорії та поняття соціології релігії. Специфіка соціологічного тлумачення соціології релігії. Проблема дефінітивності. Головні критерії дефініції релігії: трансцендентність, система цінностей, надприродне, священне, символ. Релігія і релігійність в категоріальному вимірі соціології релігії. Проблема соціальної обумовленості релігії та її місце в системі культури. Абсолютне і відносне в динаміці релігійного життя. Клерикалізм та секуляризація. Структура релігії. Функції релігії. Типологія релігійних вчень.

Тема 3. Методологічні проблеми соціології релігії. Проблема співвідношення ідеології та релігії. Феномен секуляризації. Парадигми соціорелігійні: проблема цінностей в релігійній системі. Особистість в соціорелігійній структурі. Співвідношення емпіричного та теоретичного в

рамках соціології релігії. Головні методи соціології релігії: історичний, крос-культурний, контент-аналіз, включене спостереження, опитування. Статистичні методи в релігієзнавстві. Два підходи до вивчення релігії в соціології: 1) вивчення внутрішніх закономірностей розвитку і структури релігії як соціального організму; 2) вивчення релігії в її зв'язках і співвідношеннях з іншими соціальними і культурними явищами. Проблема досліджень в соціології релігії: проблематичність добору питань і розробки анкет, інтерпретація результатів. Поняття "репрезентативного масиву" та „індикаторів релігійності” , їх операціональність. Демографія релігійності. Вивчення ролі релігійного фактора в житті міського та сільського населення, різних статево-вікових категорій, професійних груп.

Тема 4. Формування предмету соціології релігії. Релігія і суспільство в класичних концепціях. Два підходи до визначення релігії: релігія як суспільний чинник в трактуванні Е.Дюркгейма, релігія як ідеальний тип в тлумаченні М.Вебера. Етичні системи світових релігій як предмет порівняльно-історичного аналізу. Релігія і суспільний розвиток. Релігія і економіка.

Тема 5. Структура релігії та її соціальні прояви. Структура релігії як соціального організму та її соціальні прояви: релігійна ідеологія , масова релігійна свідомість, релігійна діяльність, релігійний культ, форми релігійної організації та контролю, релігійна група, інститути, релігійні відносини. Соціальна обумовленість виникнення та еволюції конкретних форм суспільного буття релігії. Релігійна діяльність та її соціальні аспекти. Суб'єкти релігійної діяльності. Головні види релігійної діяльності: культова та позакультова.

Тема 6. Релігія як суспільна організація. Типи релігійних організацій: церква, секта, деномінація, культ, релігійна група, релігійний рух. Типи релігійного керівництва: харизма і керування. Типологія релігійного лідерства. Досвід релігійний і досвід містичний. Соціологія релігії Й.Ваха про перспективи розвитку релігії – інституціоналізація релігійного досвіду в змісті, культурі та організації.

Тема 7. Суспільні функції релігії. Функції релігії в різних типах суспільств: традиційному, індустріальному та постіндустріальному у стосунку до групи та особи. Етика релігійна як контекст економіки. Релігійний феномен в соціалістичних суспільствах і проблеми функціонування релігії на посттоталітарному просторі.

Тема 8. Релігія і держава. Моделі стосунків держава-церква : історія і сучасність. Освіта і політика як сфери особливого взаємозв'язку з релігією. Зміни стосунків церква-держава в Середній і Східній Європі після 1989 р. Проблема нових релігійних рухів і релігійних меншин. Соціологічна інтерпретація поняття „державно-церковні відносини”. Забезпечення права громадян на свободу совісті і віросповідання — головний предмет державно-церковних відносин. Свобода совісті і моделі державно-конфесійних стосунків в сучасному світі: „східна”, „американська”, „західноєвропейська” моделі.

Тема 9. Соціальна доктрина. Конфесійні особливості католицизму як детермінанти специфіки соціальних поглядів Римо-католицької церкви. Католицька церква в др.. пол.. ХІХ ст., початок процесу еволюції соціально-

політичних поглядів. Енцикліка „Rerum novarum”. Католицизм в першій половині ХХ ст. Аджорнаменто і Другий Ватиканський собор. Католицизм в ХХІ столітті. Соціальні погляди ісламу. Конфесійні особливості ісламу як передумова мусульманських соціальних доктрин. Модернізм та фундаменталізм в ісламі. Концепції „ісламістської держави”, „ісламської економіки”, „ісламського соціалізму”.

Тема 10. Релігія і релігійність. Концепції релігійності. Формування емпіричного напрямку дослідження релігійності: Габріель ле Брас. Теорія секуляризації. Поняття секуляризації та його інтерпретації.

Тема 11. Особа і релігія: соціокультурний контекст. Особа і виклики сучасності: приватизація релігії. Трансформація інституціоналізованої релігії в релігію індивідуальну. Динаміка суспільних змін: повернення релігії в суспільний контекст. Теорія деприватизації релігії.

Тема 12. Соціологічні методи дослідження релігії. Релігія і виклики сучасності. Релігія в сучасних соціології та релігієзнавстві: пошуки нових парадигм. Прояви і суперечливі наслідки секуляризації. Зміни традиційного образу та функцій релігії. „Конфлікт культури” та розкладання традиційних релігійних інститутів (Г.Зіммель, Д.Лукач). „Громадянська релігія” і „латентні міфи” (Р.Барт). Нетрадиційні форми релігійності. Криза сучасного суспільства і відродження релігії, його перспективи в руслі постійної де сакралізації життєвого простору сучасної людини. Масштаби і соціальне значення сучасних типів нерелігійної свідомості. Р.Белла, раціональний вибір Р.Старка і У.Бейнбріджа. Релігія та глобалізація. Політичні та економічні процеси глобалізації та зміна релігійних доктрин і впливу релігії. Політизація релігії як ефект процесів глобалізації. Джерела соціологічної інформації в релігієзнавстві. Проблеми релігії у висвітленні засобами масової інформації. Соціологічні аспекти взаємозв'язків в системі держава-суспільство-релігійні організації-особа. Можливості і перспективи соціологічної прогностики релігійної ситуації. Конфесійна картина сучасного світу, особливості релігійної ситуації в різних регіонів планети. Релігійний плюралізм як сутнісна характеристика сучасної соціорелігійної ситуації. Феномен ”нових релігійних рухів”. Проблема суспільного діалогу різних конфесій : феномен екуменізму. Релігія і проблеми культурно-цивілізаційних відмінностей. Традиціоналізм, модернізм і фундаменталізм як течії, притаманні всім конфесіям. Проблеми релігійного радикалізму та екстремізму. Особливості розвитку релігійного життя в сучасній Україні.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р.
Тема 1. Предмет соціології релігії	6	1	1			4	6	0	0			6
Тема 2. Головні	6	1	1			4	6	2	0			4

категорії та поняття соціології релігії												
Тема 3. Методологічні проблеми соціології релігії	6	2	2			2	6	0	0			6
Тема 4. Формування предмету соціології релігії	6	2	0			4	6	0	0			6
Тема 5. Структура релігії та її соціальні прояви	8	2	2			4	8	2	0			6
Тема 6. Релігія як суспільна організація	8	2	2			4	8	2	0			6
Тема 7. Суспільні функції релігії	8	2	2			4	8	2	0			6
Тема 8. Релігія і держава	8	2	2			4	8	0	0			8
Тема 9. Соціальна доктрина	8	2	2			4	8	0	0			8
Тема 10. Соціологічні методи дослідження релігії. Релігія і релігійність	8	2	2			4	8	0	2			6
Тема 11. Особа і релігія: соціокультурний контекст	8	2	2			4	8	0	2			6
Тема 12. Релігія і виклики сучасності	8	2	2			4	8	0	0			8
Модульна контрольна робота	2	2	0			0	2	0	0			2
Разом	90	24	20			46	90	8	4			78

5.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Предмет соціології релігії	1	0
2	Головні категорії та поняття соціології релігії	1	0
3	Методологічні проблеми соціології релігії	2	0
4	Формування предмету соціології релігії	0	0
5	Структура релігії та її соціальні прояви	2	0
6	Релігія як суспільна організація	2	0
7	Суспільні функції релігії	2	0
8	Релігія і держава	2	0
9	Соціальна доктрина	2	0
10	Релігія і релігійність	2	2

11	Особа і релігія: соціокультурний контекст	2	2
12	Соціологічні методи дослідження релігії. Релігія і виклики сучасності	2	0
	Модульна контрольна робота	0	0
	Разом	20	4

5.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Предмет соціології релігії	1	6
2	Головні категорії та поняття соціології релігії	1	4
3	Методологічні проблеми соціології релігії	2	6
4	Формування предмету соціології релігії	0	6
5	Структура релігії та її соціальні прояви	2	6
6	Релігія як суспільна організація	2	6
7	Суспільні функції релігії	2	6
8	Релігія і держава	2	8
9	Соціальна доктрина	2	8
10	Релігія і релігійність	2	6
11	Особа і релігія: соціокультурний контекст	2	6
12	Соціологічні методи дослідження релігії. Релігія і виклики сучасності	2	8
	Модульна контрольна робота	0	2
	Разом	46	78

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

В умовах використання формату онлайн-навчання (дистанційного навчання) із застосуванням мережі Google Meet названі засоби, методи та форми визначаються за домовленістю зі здобувачами і в залежності від зручного виду взаємодії, застосовуються з допомогою існуючих функцій групових чатів та відеоконференцій.

Для ефективного засвоєння тематики є можливість демонстрації необхідних матеріалів на робочому столі комп'ютерного технічного засобу під час занять і семінарів. Зокрема, у разі потреби, під час онлайн-заняття можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу тематичну інформацію на робочому столі.

Планування лекційних, практичних (семінарських) та лабораторних занять, модульних контрольних робіт, звітування за індивідуальну та іншу передбачену програмою роботу зі студентами, а також підсумкова перевірка знань у формі іспиту (заліку) здійснюється заздалегідь за допомогою прив'язки до Google-календаря. Синхронізація запланованих заходів виконується автоматично на всіх зручних для їх проведення пристроях.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Академічне релігієзнавство: підручник / За ред. А.Колодного. Київ: Світ Знань, 2010. 862 с.
2. Вілсон Б. Соціологія релігії; пер. з англ. М.Хорольська. Харків: Акта, 2002. 344 с.
3. Докаш В.І. Соціологія релігії: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. 254 с.
4. Лукашевич М.П. Соціологія релігії: навчальний посібник Ужгород: Знання, 2010. 270 с.
5. Лукашевич М.П., Мигович І.І., Шандор Ф.Ф. Соціологія релігії. Ужгород: Мистецька Лінія, 2010. 240 с.
6. Лубський В.І., Козленко В.М., Горбаченко Т.Г. Соціологія релігії: курс лекцій. Київ: Фітосоціоцентр, 2009. 204 с.
7. Орос О.Б. Соціологія: методичні рекомендації. Ужгород: УжНУ, 2021. 45 с.
8. Орос О.Б., Афанасьєв Д.М. Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи студентів спеціальності 054 «Соціологія». Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 22 с.
9. Паращевін М.А. Інтегративна роль релігії: історико-соціологічний нарис. Київ: Інститут соціології НАН України, 2004. 152 с.
10. Пірен М. І. Соціологія релігії: підручник. Київ: Персонал, 2008. 344 с.
11. Сучасна релігійна ситуація в Україні: стан, тенденції, перспективи / За ред. П.Косухи. Київ: Просвіта, 2014. 480 с.
12. Хоронжий А.Г. Соціологія релігії: курс лекцій: навчальний посібник. Львів: Магнолія-2006, 2007. 170 с.

Допоміжна література

1. Бабій М. Соціологія релігії в архітектоніці релігієзнавства / Дисциплінарне релігієзнавство: колективна монографія / За ред. А.Колодного. Київ: Просвіта, 2009. С.107–119
2. Балабанова Н.В. Соціологія релігії / Спеціальні та галузеві соціології: навчальний посібник / [Пилипенко В.Є., Попова І.М., Танчер В.В. та ін.]; під ред. В.Є.Пилипенка. [2-е вид.]. Київ: Інститут соціології НАН України, 2007. С.212–238
3. Лукашевич М. П., Туленков М.В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: навчальний посібник. Київ: МАУП, 2004. 464 с.
4. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія. Загальний курс: підручник. Київ: Каравела, 2011. 408 с.
5. Соціологія: терміни і поняття: навчальний словник-довідник / за заг. ред. В.М.Пічі [Ю.Ф.Пачковський, О.І.Пташник-Середюк, С.А.Шудло та ін.]. Львів: Новий Світ-2000, 2018. 658 с.
6. Шандор Ф.Ф., Бартош О.П., Борщ К.К. Соціологічні виміри інституту релігії. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2018. Випуск 1 (42). С.268-271